

פחד דוד

פרשת
צו- שבת
הגדול
ח' ניסן
תשע"ה
760

י"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א
בן הצדיק המלוב"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוב"ן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

17:37 | 17:26 | 17:34 | 17:19 **הדלקת נרות**

18:35 | 18:34 | 18:35 | 18:32 **מוצאי שבת**

19:12 | 19:12 | 19:10 | 19:13 **רבינו תם**

משכיל לדוד

חומרת הרהורים רעים

"זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר ואש המזבח תוקד בו" (ויקרא ו, ב)

ביאר רש"י (שם ו, ב) - אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות. אמר רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס". משמע מאלו הדברים שהיות וקרבת העולה עולה כליל לה' מבלי שהכחן יקבל ממנו מתנות כהונה, לפיכך זירזה התורה את הכהן בהקרבת קרבן זה שלא יתרשל בו, אלא ימרה להקריבו על אף שאין לו בהקרבתו כל רווח.

והנה קשה הדבר עד מאד, כיצד יתכן לומר שהכהן יתרפה ויתרשל במלאכת הבאת קרבן עולה, הלא הכהנים שעבדו בבית המקדש היו צדיקים וחסידים, מתוך שהיו מצויים בקרבת הקדושה באופן תמידי, ולכן קשה מפני מה ראתה התורה צורך לזרזם בניין הבאת קרבן עולה, בזמן שלכאורה נראה שהכהנים מצידם היו עושים ככל האפשר, בכדי להקריב את הקרבנות בזמנם. וננסה לדמות בנפשנו משרתים העובדים בבית המלך, וכי ניתן להעלות על הדעת שיתרפו ממלאכתם ויתעצלו בעבודתם, הלא ברי לכל שלולא היו נאמנים למלכם בנאמנות עיוורת, לא היו יכולים לשמש בתפקידם, והעובדה שנבחרו לשרת את המלך, מעידה על כך שהינם מסורים ונאמנים למלך ללא כל סייג. כגון זה יש לומר שאם הכהנים נבחרו לעבוד בבית ה', משמע שהינם דבקים בבורא יתברך ומחפשים בכל מאודם לקיים את רצונו, ובכלל זה הקרבת הקרבנות כסדרם ללא כל עיכוב.

ונראה לבאר עניין זה על פי הידוע, שקרבן עולה בא על עוון הרהורים רעים. ובעוד שעל חטא שאדם עשה בפועל, מתבקש הוא להביא קרבן חטאת ולהתוודות לפני הכהן על מעשיו הרעים, לעניין הרהורים רעים אין הדבר כן, והאדם מביא קרבן עולה לפני הכהן מבלי התוודות לפניו, ומבלי שידע הכהן עבור אלו הרהורים בחר האדם להעלות קרבן עולה. והיות שהכהן לא ידע עבור אלו הרהורים האדם בחר להביא קרבן עולה, יתכן שבמצב זה של חוסר ידיעה, הכהן היה מתרפה מעט ממלאכתו, וטוען שהבאת קרבן זה טובל דיחוי, ויש לו דחיפות להקריב קרבנות אחרים חשובים יותר, כגון קרבנות חטאת המובאים בעקבות חטאים בפועל, ולא רק עבור הרהורים רעים ללא מעשה.

וזה הסיבה שהתורה זירזה את הכהן להקריב קרבן עולה, כדי שהעדר הידיעה בעקבות מה הובא הקרבן, לא יגרום לו להתעכב במלאכת הבאת קרבן זה ולהזדרז במלאכת הבאת קרבנות אחרים הנדמים בעיניו חשובים יותר, היות והם מוקרבים על חטאים וזדונות מפורשים שעשה האדם. והנה יש לנו לדעת שהרהור עבירה לעיתים קשה מן העבירה עצמה, וזאת משום שכאשר האדם עשה עבירה, פעמים רבות לבו נוקפו לאחר מעשה והוא בא לידי תשובה גמורה, לעומת כן כאשר האדם מהרהר הרהורים רעים מבלי לקיים את המעשה בפועל, העדר המעשה גורם לו להישאר בשלו ואינו מתעורר לתשובה, היות ואינו חש רגשות אשמה וחרטה כפי שחש בזמן שקיים את המעשה הרע בפועל. ובזמן שהאדם אינו חש חרטה על מחשבותיו הרעות, אין מה שיעצור בעדו מלשוב ולחשוב את אלו המחשבות, וכך נמצא שהוא ממשיך לצעוד בדרך הרע באין מה שיעצור בעדו וישיבו אל הדרך הטובה.

ולכן מוטלת על הכהן חובה להזדרז במלאכת הבאת קרבן, היות ובכוח קרבן העולה לסלק את המחשבות הרעות מלב האדם, ולהכניס לתוכו רוח קדושה וטהרה תחת רוח הקליפה שאחזה בו.

מצינו שפעמים רבות פרשת צו נקראת כשבת הגדול, ויש להבין מה הקשר בין פרשת צו לבין שבת הגדול - על שם הנס הגדול שעשה הקב"ה לאבותינו, שהמצריים לא הרגום כאשר ראו אותם קושרים את אלילם לרגלי המיטה למשך ארבעה ימים, ולאחר מכן צולים אותו באש ואוכלים אותו חבורות חבורות. ומובא בחז"ל שכאשר המצריים היו מבחינים ביהודים הצולים את אלילם, היו חושקים את שניהם מרוב כעס, אך ידם קצרה מלפעול כנגד ישראל, וכל כך גדול היה זעמם עד ששניהם היו נושרות מן הכעס. והנה קשה הדבר, מפני מה הורה לנו הבורא לשחוט את אלילם של המצרים לצלותו ולאוכלו, וכי הקב"ה לא היה יכול להראות לנו את מנהיגותו וכוחו הגדול באותות ובמופתים, אף מבלי שנזדקק לשחוט את השה. וברי הוא שהקב"ה בכוחו הגדול, יכול היה על ידי נסיו ומופתיו לעורר את האמונה בלב ישראל, אף מבלי שיצטרכו לשחוט את אלילם של מצרים.

ונראה לבאר שאף שפשוט הוא שהקב"ה יכול היה להכניס את אמונתו בלב עם ישראל על ידי אותות ומופתים לרוב, אך עם זאת ידע הקב"ה שעם ישראל צריכים לעשות מעשה אשר יתיר בלבם רושם חזק, ויגרום להם לסלק ממשחבתם את אלילם של מצרים באופן מוחלט. ואמנם על ידי האותות והמופתים, עם ישראל יכולים היו להאמין בה' ולקיים את מצוותיו בנאמנות רבה, אך בשיתוף היו יכולים להמשיך ולהרהר באילילם של מצרים ולחשוב שיש בו ממש. ואמנם בני ישראל לא היו מגיעים לעובדו בפועל משום אמונתם בבורא, אך עם זאת יתכן והיה מתנגב ללבם הרהור אודות אלילם של מצרים, וזאת משום שהיו תחת השפעת המצריים שנים כה רבות, ומן ההכרח שדבק בהם מעט מאמונת האלילים.

והנה גם המצריים מאמינים בכוח עליון, אך חושבים שיש לעובדו בשיתוף עם השה, רחמנא לילצלן. וכגון זה יתכן שאף עם ישראל היו מאמינים בבורא ברוך הוא, אך היו מעניקים גם חשיבות לשה וחושבים שיש בו ממש. וכאשר בני ישראל נצטוו לשחוט את השה, על ידי זה הם שחטו בקרבם את האמונה באילילם של מצרים, עד אשר האמינו בלב שלם בהנהגתו היחידה והמוחלטת של הקב"ה ללא שיתוף כלל.

וזהו אם כן הקשר בין פרשת צו לשבת הגדול, שכאמור פרשת צו מלמדת אותנו על חומרת הרהור רע גם בזמן שאינו מלווה במעשה. ואף משבת הגדול הקרויה על שם הנס הגדול, נמצאנו למדים על חומרת הרהור רע, עד אשר הקב"ה הורה לישראל לשחוט את השה, על מנת שחלילה לא יתנגב ללבם שום שמץ של מחשבה, שמא יש בשה איזו שהיא חשיבות. ועל אף שלא יעזו לעבדו בפועל, מכל מקום עצם ההרהור הרע והענקת חשיבות לשה, בכוחה לפגום בעבודת ה' ולהחסיר את אמונתו מלב האדם.

העלון מוקדש לכבוד חתן "בר מצוה" דוד חנניה נ"י בן ר' משה מירלי הי"ו יד ימינו של כ"ק אדמו"ר שליט"א

הילולא דצדיקיא

- ה - רבי יחיאל מיכל טיקוצ'נינסקי
- ט - רבי אריה לוי
- י - רבי שלום משאש רבה של ירושלים
- יא - רבי ישעיה הלוי הורביץ בעל השל"ה הקדוש
- יב - רבי שמשון פינקוס
- יג - רבי משה אלשיך הקדוש מח"ס תורת משה
- יד - רבי אברהם יפה'ן ראש ישיבת נוהברדוק

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במה מפטירין

הפטרת השבוע: "וערבה לה' מנחת יהודה". (מלאכי ג)

הקשר לפרשה: בהפטרה מזכר שה' ישלח לנו את אליהו הנביא לבשר על הגאולה, וזה מענין שבת הגדול' שבו שלח ה' את משה לבשר על הגאולה מארץ מצרים.

"הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בבית ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די". (מלאכי ג י)

מדוע דווקא במצוה זו נאמר "ובחנוני נא בזאת", מה המיוחד במצוה זו שבה ניתן לנסות את הקב"ה, ולא בשאר תרי"ג המצוות?
הענין יובן על פי משל:

סוחר אחד הביא עמו כמה סוגי בדים למכירה, והוא הכריז שבכל גליל יש מאה מטר בד. באו הקונים והתענינו בבדים, כל אחד על פי טעמו ושיקולו.

וכיצד ידעו הקונים כי באמת בכל גליל יש מאה מטרים של בד?

הם ממשמשים בגלילים ובודקים את הגליל הנראה לעין כגליל שמכיל הכי פחות בד, ואותו יבדקו. אם אכן ימצאו שהוא מכיל מאה מטרים, סימן הוא שגם שאר הגלילים מכילים לפחות מאה מטרים של בד.

והנמשל; הקדוש ברוך הוא מגיש לפני בני ישראל סחורות רבות, שהן למעשה תרי"ג המצוות שבהן הוא חפץ לזכות את ישראל. אנו מובטחים שכל המצוות נועדו לטובתינו. ובכדי להמחיש לנו שאכן כך הם הדברים, ניתנת לנו אפשרות לבדוק מצוה אחת, מצות המעשר שבאופן טבעי יש בה חסרון כיס והפסד. והקדוש ברוך הוא אומר תנסו ותראו איך שהמעשר יוריד לכם שפע של ברכה עד בלי די - ומכאן גם תלמדו קל וחומר לשאר תרי"ג המצוות.

(כוכב מיעקב)

שנת הארץ

כתוב בתורה "את ספיח קצירך לא תקצור ואת ענבי נזירך לא תבצור". ואמרו חז"ל "לא תבצור כדרך הבוצרים" - דהיינו שגם כשנכנסים לשדה מופקרת וקוטפים פירות הקדושים בקדושת שביעית, אסור לקצור ולבצור כדרך הבעלים הרגילה בכל השנים, אלא בשינוי.

כשקוטפים פירות שביעית יש לשנות בכמות שקוטפים, דהיינו שיותר לכל אדם לקטוף כמות קטנה של פירות. יש אומרים שהכמות היא מזון ג' סעודות, ויש אומרים שמותר לקטוף גם יותר ובלבד שיהיה פחות מהכמות שאדם רגיל להביא לביתו לכמה ימים. וטוב לשנות גם בצורת הקטיף, דהיינו לקטוף ביד ולא בכלי ובלבד שקטיף זה לא יזיק לעץ.

משום הפסד פירות שביעית, אסור לקטוף פירות בוסר, דהיינו מעת שהתחילו להראות לאחר נפילת הפרח, ועד שהפירות יגיעו לעונת המעשרות, שזה הזמן שהם כבר ראויים לאכילה. כל עוד הפרי לא ניכר ויש רק פרח, מותר להוריד פרח זה ואין בזה הפסד הפירות.

משום איסור עבודת הקרקע, אסור לקטוף פירות שביעית כדי להועיל לעצים או לשדה, ולכן גם פירות שישיית שמותר לקטוף אין לקטוף באופן שמועיל לעץ.

במסילה נעלה ושימח את אשתו

מקפיד לשמח את אשתו הראשונה - הקב"ה לא יאפשר לו לשמוח באשתו השנייה - שהיא התורה".
עוד הוספתי ואמרתי לו, שידוע לנו מדברי חז"ל שהשכינה שורה בקרב כל בני זוג מתוך כך שהקב"ה חתם את האות י' באיש, ואת האות ה' באישה. ויחד הם יוצרים את שם י-ה שהוא שמה של השכינה.

בזמן שהאדם איננו דואג לשמר את השכינה המצויה בינו לבין אשתו על ידי ריבוי אהבה ואחוה ביניהם, אזי השכינה מסתלקת מעליו, ובהיעדר סייעתא דשמיא מהקב"ה - מוחו ולבו אטומים והוא איננו מסוגל לקלוט את דברי התורה הקדושה, ואף לא ליהנות מלימודה.

אם ברצונו של היהודי להפיק הנאה מלימודו, עליו להקפיד בעניין "ושימח את אשתו" שחיה עימו בביתו, וזאת על ידי שירצה ויפייס את דעתה, ויקפיד לקנות לה מתנות מידי פעם, או כל דבר אחר שמשמח אותה.

כך על ידי ריבוי השכינה ביניהם, הוא יזכה לברכה ולהצלחה בלימודו וגם יראה פירות בעמל תורתו.

זכו - שכינה ביניהם

ארע עימי ובאחת השנים בא לפני יהודי ושאל אותי:

"כבוד הרב, איך אוכל לדעת שהשכינה שורה בתוך ביתי?"

"הדבר תלוי ביחסיך עם אשתך" השבתי לו, "כאשר אדם חי עם אשתו בטוב ובאהבה, והוא מכבד אותה ודואג לכל מחסורה - השכינה שורה בתוך ביתם. ואילו כאשר הוא איננו חי עימה בשלום - השכינה מסתלקת מן הבית, ואש המחלוקת אוכלת את בני הזוג ר"ל. כפי שדרש רבי עקיבא בגמרא (סוטה יז, א): "איש ואישה זכו שכינה ביניהן לא זכו אש אוכלתן".

באחד הימים בא לפני יהודי ואמר לי שהוא איננו מצליח לחוש הנאה בלימוד התורה, ולדאבון לבו לימוד התורה נעשה עליו לטורח ולמשא כבד ר"ל.

כששמעתי את דבריו שאלתי אותו מספר שאלות:

"האם אתה מקפיד לכבד את אשתך?"

האם מידי תקופה אתה קונה לה מתנות?

האם אתה מושיט יד ומסייע בערב שבת בהכנות לקראת שבת המלכה?

האם אתה נוהג ליטול חלק בחינוך הילדים שבביתך?"

"כבוד הרב" השיב לי היהודי, "במשך כל השבוע אני טרוד בעסקיי, ולכן אין לי זמן להתערב בחינוך הילדים, וקל וחומר שאין לי פנאי להושיט עזרה לאשתי".

"ומה עם שבתך?" שאלתי אותו "הרי בשבת אינך עובד, ויש לך פנאי לשבת עם בני משפחתך ולהאזין להם, האם בימי השבת אתה מתייחס לבני משפחתך ומושיט להם יד תומכת ואוהבת?"

האיש נענע בראשו ואמר לי:

"בליל שבת, מיד אחרי הסעודה אני צונח עייף על המיטה מבלי לשוחח כלל עם בני משפחתי. וזאת בגלל שאני מותש מעמל העבודה השבועי ואינני מסוגל לשמוע את אשר עבר עליהם במשך השבוע החולף".

"אם כך" אמרתי ליהודי, "אם זוהי דרכך שאינך דואג כלל לשמח את אשתך ואת ילדיך ולהאזין להם ולמה שמתרחש עימם - אל תצפה לחוש שום הנאה בלימודך.

כיון שהתורה הקדושה היא כמו אישה שנייה

לאדם, ואם האדם איננו

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

למזער ולצמצם נזקים

אף שבדרך כלל אסור לאדם לספר לשון הרע על מי שעשה עוול לו עצמו, מכל מקום אם תהיה לו בכך תועלת להבא, כגון שעל ידי זה יחזיר לו אותו אדם את הממון שעשק ממנו, או שלא ימשיך לביישו וכדומה, מותר לספר זאת כדי להציל את עצמו מנזק או בושה, ובלבד שיתקיימו התנאים שנימנו לעיל.

מן האוצר

מאוצרו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מעלת זיכוי הרבים

"צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר ואש המזבח תוקד בו". (ויקרא ו, ב)

כתוב בלשון הפסוק "זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה". והנה יש לבאר משום מה כפלה התורה את המילה 'עולה':

וביאור הדברים שכפל הלשון בא ללמד על שתי עליות, אחת על עליית האדם בעצמו והשנית על עליית הזולת, ללמדנו שלא די לו לאדם לדאוג לעלייתו הרוחנית בלבד, אלא יש לו לחוש ולדאוג אף לעלייתו הרוחנית של חברו. ומכאן נמצאנו למדים לגבי חשיבות זיכוי הרבים, שלא יאמר האדם פטור אני בעליית עצמי ושלוש עלי נפשי, אלא ישתדל ויפעל להעלות ולרומם אף את הסובבים אותו.

ואל יטעה אדם לחשוב שאם ינדב מזמנו למען הזולת תמעת תורתו הוא, אלא אדרבה, ישנן לעצמו שכלל יקדיש מזמנו האישי למען תורת חברו, יזכה הוא לסייעתא דשמיא שתורתו תשתמר וזמנו יהיה מבורך, בבחינת מעט המכיל את המרובה.

ובאמת שכך היא הרגשתי בשעה שאני עוסק בלימוד התורה, שמתוך שהנני משתדל לזכות הרבים ולהעלותם במעלות התורה והיראה, הקב"ה מעניק לי סייעתא דשמיא מיוחדת להגיע לאמיתתה של תורה ולחדש חידושים נפלאים. ויודע אני שאין זה כפי כוחי, אלא מצות זיכוי הרבים היא העומדת לימיני, ומעניקה לי את היכולת להבין הבנה נכונה בדברי התורה הקדושה ובזריזות.

בתחילת הפרשה נאמר (ו, ב) "צו את אהרן". ומבאר רש"י; אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות, אמר רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס, עד כאן דברי רש"י.

ונראה לפרש לפי דברינו, שבא הכתוב לזרז וללמד שלא יחשוש האדם מחסרון הזמן שנגרם לו עקב זיכוי הרבים, היות ומן השמים ישלימו את חסרונו. ובשעה שהקב"ה רואה שבניו מזכי הרבים, הוא מעניק להם סייעתא דשמיא להשיג את תורתם בזמן מועט, מה שלא היו משיגים קודם לכן גם בזמן מרובה.

וכל המזכה את הרבים ומעלה אותם ברוחניות בבחינת האמור 'היא העולה', הרי הוא הולך בדרכיו של הקב"ה. וכפי שמצינו שהקב"ה בכבודו ובעצמו לימד את משה רבנו תורה במשך ארבעים יום וארבעים לילה. ולא שלח את המלאכים שילמדו את משה תורה, אלא הקדיש מזמנו הוא כדי ללמד תורה למשה.

ויקח האדם מוסר לעצמו, שכשם שהקב"ה לא חס על כבודו ולימד את משה את התורה בעצמו, אף לכל אדם יש להקדיש

מזמנו ולהעלות את חברו במסילה העולה בית א-ל.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה ה' לעשות". (ה.ה)

אמר כן הוודיעם לבל יערערו על הדבר כקורח וכעדתו, בחושבם כי מלבו ומרצונו היה עושה, ומעתה אין טענה לקורח כי שוגג היה, שהרי הודיעו בשעת מעשה כי זה הדבר הוא מצות ה' ולא מלבו ומרצונו של משה. עוד ירצה על דרך אומרם ז"ל (תנחומא קורת. ג) כי משה מלך היה, דכתיב (דברים לג. ה) "ויהי בישורון מלך", ותנן (קידושין לב:) מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול. והנה משה היה עושה מעשים שאסור לעשותם, אפילו עבד עברי לאדונו לרחוץ אותם במים וכו' כל גופם וכל סדר המעשה, ואין לך זלזול גדול מזה.

אשר על כן הקדים לומר "זה הדבר אשר צוה ה'", מפי ה' נאמר לי לעשותו ודוקא זה ולא אחר, כי המלך אסור לעשות כן הגם שיחפוץ למחול, כי דוקא זה הדבר, לצד שהפה שאסר מלך שלא ימחול על כבודו הוא שהתיר ציוה לי לעשות.

מן המעיין

"אם על תודה יקריבנו". (ז. יב)

באמת לשם מה יש להודות לה; כלום זקוק הוא לברכותינו ולתהילותינו?

על שאלה זו משיב רבי עקיבא איגר זצ"ל:

הקב"ה הוא מקור כל הברכות, ובוודאי שאין לו כל צורך בברכותינו הקב"ה הוא מקור כל הטובות והחסדים, וכל הברכות וההשפעות הן ממנו יתברך, ובוודאי שאינו צריך להודאתנו ולשבחינו. ואולם, עם כל זאת, עדיין לא סר החיוב מעלינו להודות, להלל ולברך את מלכו של עולם על כל הטובות שהטיב עמנו.

הוא אינו צריך לברכותינו, אבל אנו צריכים לברך אותו.

וזהו שאנו עונים ואומרים על ברכת "ברכו את ה' המבורך" - "ברוך ה' המבורך לעולם ועד". אנו מברכים את מי שהוא עצמו מבורך והוא אדון הברכות וא-ל ההודאות וממנו נובעות כל ההשפעות וההטבות שבעולם.

אכן, אין אפשרות לנבראים לשלם גמול לה; על כל הטבות שמטיב עם בראיו, כי מושג כזה של גמול ושכר לא שייך כלל אצל בראי עולם כלפי הקב"ה: "מה אשיב לה' כל תגמולהי עלי". ובכל זאת, אין זה פוטר אותנו מלהשיב לו על כל הטבות שמטיב עמנו.

וכיצד אנו משיבים לו גמול? על ידי הברכות שמברכים אותו בשם ה', ועל ידי זבחי התודה שזובחים לפניו: "לך אזבח זבח תודה ובשם ה' אקרא".

"אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה". (ו. ו)

אחד מעשרה ניסים שנעשו לאבותינו בבית המקדש "שלא כיבו הגשמים אש של עצי המערכה".

והדבר תמוה, היפלא מה דבר, הרי יכל הבורא להטביע בבריאה שלא ירד גשם על המזבח כלל, ולא יזדקק לנס כה גדול!

אלא ביאר רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, ללמדנו בא, מהי דרך ההנהגה הרצויה בעבודת השי"ת, שלא יטוש האדם את מקומו ומעמדו בעבודת הקודש, בכל מקרה. וכשם שהאש היתה יוקדת תמיד על המזבח, ואף מפני גשמים שניתכו עליה לא נרתעה, כמו כן, ראוי שעם כל הסיבות המפריעות בחיי היום יתמיד אדם לעמוד על עמדו, ולא יסור מעבודתו הקדושה.

מוסיף הרב ואומר; הנה רוב אנשי העולם מבקשים להצדיק את העדר תלמודם, באמתלה כי דאגת הפרנסה מפריעתם. אך

האמת היא שצריך האדם לבטוח בה'

כי יספק לו צרכיו, ולא יכבו

ה'גשמים', היינו, עניני

הגשמיות והפרנסה,

את האש, היא

עסק התורה אשר

נאמר בה "הלא

כה דברי כאש".

מסילות לאמונה

מהו המודד שעל פיו נכוין את גינוני הכבוד שבהם ננהג כלפי זולתינו, והאם בכלל יש איזה שהוא מדד שכזה?

כך שנו חכמינו ז"ל בגמרא (פסחים ק"ג): "היודע בחברו שהוא גדול ממנו אפילו בדבר אחד, חייב לנהוג בו כבוד". אם כך, נדמה שהקושי הגדול הוא לא בלכבד את החבר, אלא בלמצוא בו משהו שהוא גדול מאיתנו, משהו שמייחד אותו, מידה טובה שמצויה בו, הנהגה טובה שיש לנו ללמוד ממנו.

את חובת הזהירות המופלגת בזולת, לומדים חכמי המוסר מן הדין שצריך לכסות את הפת קודם הקידוש. הטעם לכך מפליא ומחכים מאוד; "כדי שלא יראה הפת בושתו" (ראה משנה ברורה. רעא. מא). ואם כך הזהירו חז"ל להיזהר בכבוד הפת שאינו מרגיש, להיזהר שלא יראה בושתו, אזי קל וחומר שצריך להקפיד בכבוד האדם המרגיש בעלבון.

על החשיבות המיוחדת שייחסה התורה לכבוד הזולת, למדים אנו מפרשת הנשיאים, בה מפורטים קרבנותיהם ומתנותיהם של כל נשיא ונשיא. ולכאורה יש להקשות: והרי די היה שיהא כתוב קרבן של נשיא אחד, ולהוסיף שיתר הנשיאים אף הם הביאו קרבן דומה.

ומתרצים (ראה ברמב"ן פרשת נשא), שאילו

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

רבי חיים פינטו זיע"א עבר פעם אחת, כמנהגו, ברחובות העיר כדי לאסוף מעות לצדקה. מרחוק הבחין בו רבי אברהם עמאר, והבושה עטפה אותו, מפני שבאותם הימים הפרוטה לא היתה מצויה בכיסו של רבי אברהם, והוא היה שרוי בעניות גדולה.

רבי אברהם עמאר חשש, כי רבי חיים זיע"א יגש גם אליו ויבקש ממנו מעות לצדקה, ולכן תכנן את צעדיו ומיד התחבא בתוך אחת מחצרות הבתים.

רבי חיים זיע"א ראה זאת מרחוק, ומיהר להכנס אחריו לאותה חצר. כשנפגש עמו אמר לו: "אני יודע שאין לך כסף בכיס, אולם אני רוצה לעזור לך". ותוך כדי דיבור הוציא רבי חיים זיע"א כמה מטבעות ממטפחתו, ונתן אותם לרבי אברהם עמאר, ואמר לו: "שוב אלי ביום ראשון, ואז תחזיר לי את הכסף. אז כבר יהיה לך מהיכן להחזיר".

ר' אברהם עמאר (וכך סיפר בנו מר דוד עמאר הי"ו) חשש מאוד שלא יהיה לו מהיכן להחזיר. ואולם, רבי חיים זיע"א הפציר בו לקחת את הכסף. בסופו של דבר, ר' אברהם נטל את הכסף מידי הקדושות של הצדיק, ויצא לעבר השוק, שם רכש לו דגים, בשר ומצרכי מזון לכבוד שבת קודש. למחרת השבת, חשש ר' אברהם עמאר לצאת לרחובה של עיר. לא היתה בידו כל פרוטה, והוא פחד לפגוש את רבי חיים זיע"א, שהרי אין לו מהיכן להחזיר את ההלוואה. לאחר שהרהר בדבר, שם ר' אברהם את מבטחו בה' ויצא לרחובה של עיר.

בלכתו ברחוב, פגש בו לפתע ערבי שאינו מכירו, וביקש ממנו שימכור עבורו כמה תכשיטי זהב, כשכר טירחה, הוא הבטיח לשלם לו סכום ניכר עבור זה, ולא עוד, אלא שכבר קודם המכירה הפקיד הערבי בידו של ר' אברהם מחצית מסכום הכסף.

תוך כדי שהערבי הפקיד בידי של רבי אברהם את מחצית מדמי העיסקה, הוא נעלם לפתע ואיננו.

או אז, נגלה למולו רבי חיים זיע"א, ובפנים מאירות אמר לו:

"עניך הרואות כי נתקיימו הדברים במלואם" - יום ראשון היום. ועתה, החזר נא לי את הכסף שהלווית לך, פרוטה אחת לא יותר".

ר' אברהם החזיר לרב את הכסף, ועדיין נותר לו די כסף לרוב.

האבות בירושלים. על המעטפה מאחור כתב את שם השולח: "הרב חיים שמואלביץ". "על שום מה שינית ממנהגך, והוספת לשמך את התואר 'הרב'?" שאל התלמיד.

"שאלה טובה שאלת, השיב ראש הישיבה; איש זה הוא זקן ותלמיד חכם, אך אין הכל מכירים בחכמתו. חושש אני שבבית האבות בו הוא מתאכסן, אינו זוכה לכבוד הראוי לו, ולכן הוספתי לשמי את התואר 'הרב', כדי ליקרו בעיני הבריות".

לתת ולא לקבל

מדת הכבוד - מעיר רבי שמואל הלוי מניקלשבורג - יש בה מן החיוב ומן השלילה. בעוד שטוב ומועיל לאדם שיזהר בכבוד חברו ויחלוק לו כבוד, רע ופוגם הוא הכבוד שאדם מצפה שחברו יחלוק לו. והרי הוא כמו עני המחזר על הפתחים המזדקק לבריות.

אדם בר דעת לעולם לא יחלוק כבוד לעצמו, כמאמר החכם (משלי כז. ב) "יהלך זר ולא פיך" וכשם שאדם משבח ומהלל את עצמו, משונה הוא בעיני הבריות, כך האדם חפץ שיחלקו לו כבוד, מאוס הוא בעיני הבריות, ובזוי הוא בעיניהם על תאוותו לכבוד המדומה. וכן שנינו (עירובין יג.): "כל המחזר על הגדולה, גדולה בורחת ממנו".

ורמז לדבר "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך". לאמור: כשם שהכבוד שאתה נותן לעצמך אין לו ערך כלל, כך יהיה עליך הכבוד שאתה מקבל מחברך.

בדרך הצחות יש מי שפירש את מאמר רבותינו "הזהרו בכבוד חברכם" - לאמור; כשחברכם מכבדים אתכם, היזהרו נא שלא תכשלו ח"ו במידת הגאווה.

היתה התורה מפרטת רק קרבן של נשיא אחד, היה נמנע מהנשיאים האחרים הכבוד לקבל פרשה בתורה, ולשם כך היה ראוי להאריך בפירוט הקרבנות של כל הנשיאים.

בענין זה חשוב לצטט את מה שהגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, ראש ישיבת 'חברון', היה רגיל היה לומר בנועם לשונו:

"כיצד לקדש אשה - לא כתבה התורה במפורש, ואילו כיצד לכבד את הזולת, ראתה התורה להאריך בלשונו, באופן מופלג!"

גביע קטן - כיבוד גדול

הגאון רבי אליהו דסלר, המשגיח של ישיבת פוניבז', בעל 'מכתב מאליהו', נוהג היה לקדש בגביע המכיל את השיעור הקטן של רבי חיים נאה. עם זאת החל מהשבוע של פטירת רעייתו, החל לקדש בגביע המכיל את השיעור הגדול של ה'חזון איש'.

כאשר נשאל המשגיח לפרש שינוי זה, ביאר את הנהגתו המופלאה:

הגביע בשיעור הקטן - היה של חמי ע"ה. בכדי לכבד את רעייתי, הקפדתי לקדש בגביע זה. ואילו לאחר פטירת רעייתי, כאשר הוסר הטעם לקדש עליו, ראיתי לנכון להחמיר לדעת ה'חזון איש'.

הוסיף רבי אליהו ואמר בשנינות:

"כיון שחייב אדם להיות זהיר בכבוד אשתו, לכן עדיף לקדש בשיעור הקטן, כדי לזכות בשיעור גדול של כבוד האישה".

ועוד בענין זה מסופר על הגאון רבי חיים שמואלביץ, ראש ישיבת "מיר", ביקש פעם מתלמידו לשלוח מכתב לקרוב משפחה, זקן ותלמיד חכם, שהתגורר באחד מבתי

